

UNGE HØYRES PRINSIPPROGRAM

VEDTATT PÅ UNGE HØYRES LANDSMØTE

UNGE HØYRES 54. LANDSMØTE #UHLM
QUALITY AIRPORT HOTEL GARDERMOEN

22. - 24. JUNI 2018

FORORD

Kjære deltaker på Unge Høyres Landsmøte, medlem i Unge Høyre, usannsynlig interesserte gravejournalist eller hvilken som helst nysgjerrig person, dette er Unge Høyres Prinsippprogram! Som herskerringen i Ringenes Herre, er det programmet som styrer og påvirker all politikk i Unge Høyre, fordi all politikk bør bygge på noen grunnleggende prinsipper.

Ideologi og prinsipper kan være komplisert å sette seg inn i. For det første er ideologi et sett verdier og prinsipper som påvirker alt vi mener. Mange liker å vise til ideologi som vår "ryggmargsrefleks". Vi trenger ikke betenkningstid for å vite at vi er for frihet og lavere skatter, det sitter i ryggmargsrefleksen vår. På den

andre siden er ideologi et slags kartverk. Det å være bevisst rundt sin ideologi, gjør det mulig å reflektere seg frem til de virkelig vanskelige prinsipielle spørsmålene: skal vi tillate aktiv dødshjelp? Eller hvor langt skal ytringsfriheten strekke seg?

Prinsippprogrammet skal sette ned søylene for hva som er Unge Høyres ståsted i ulike prinsipielle spørsmål. Prinsippene våre er alltid i utvikling, og det som er vedtatt tidligere vil ikke nødvendigvis ha legitimitet med mindre det debatteres jevnlig. I mange politiske beslutninger finnes det ikke noe entydig godt svar for hva som gir størst nytte for samfunnet. Prinsippprogrammet skal prøve å besvare disse spørsmålene.

Prinsippprogrammet skal også bidra til at man diskuterer ideologi og prinsipielle spørsmål i Unge Høyre. Under arbeidet med programmet har komiteen diskutert mye, og vi har satt både moral, verdier og prinsipper mot hverandre. Slike diskusjoner er givende, og de bygger deg sterkere som politiker. Derfor trenger du ikke være enig i alt som står i dette programmet. Nettopp det å kunne stå bredbeint mot et flertall er en viktig egenskap. For en organisasjon som setter mangfold og toleranse høyt, er prinsipiell debatt og bevissthet et mål i seg selv.

Les programmet nøye og diskuter prinsippene heftig. Slik blir man en god og prinsipiell politiker.

Lykke til!

På vegne av komiteen,

Syver Hanken
Leder av Unge Høyres
prinsippprogramkomité 2018

Prinsippprogramkomiteen har bestått av Syver Hanken (leder), Jacob Mæhle, Jenny Clemet von Tetzchner, Silje Marie Bjørung, Ola Svenneby, Caroline Hoff og Tobias Strandskog. Lasse Fredheim har vært sekretær for komiteen.

INNHOlds- FORTEGNELSE

Kapittel 1: Unge Høyres ideologi	4
Kapittel 2: Samfunnsinstitusjoner	6
Kapittel 3: Sivilsamfunnet	8
Kapittel 4: Liv, helse og bioteknologi	10
Kapittel 5: Justis	12
Kapittel 6: Økonomi og internasjonalt ansvar	15

Kapittel 1: Unge Høyres ideologi

Liberalkonservatisme

Unge Høyre er et liberalkonservativt parti. Vår ideologi skal være grunnlaget for all vår politikk.

Vi er liberale fordi vi ønsker frihet under ansvar for enkeltindividet, grenser for politikk og respekt for menneskets egenverdi. Vi er konservative fordi vi er motstandere av radikale endringer og ønsker å bevare det bestående. Under noen omstendigheter vil man måtte vektlegge én av de ideologiske grunnpilarene, dette skaper en sunn debatt om hvordan man kan forandre for å bevare.

Mennesket er et sosialt vesen, som bare kan utfolde sine muligheter i samspill med andre. Menneskets rettigheter gir kun mening når de ledsages av plikten til å respektere andre menneskers rettigheter. Ved å bidra med engasjement i politikken berikes både samfunnet og den enkelte.

I vår samfunnsstruktur innebærer frihet også ansvar, det vil si at vi har rett til personlig frihet, men plikt til å opprettholde et samfunn som kan yte bistand for sine svakeste.

Vi lever i et fellesskap som er formet av tidligere generasjoner, og forvaltes for de fremtidige. For raske endringer gjør samfunnsutviklingen ustabil og skaper uro for den enkelte. Ved å endre samfunnet gradvis og helhetlig skapes det trygge rammer for samfunnslivet og demokratiet.

Unge Høyres ideologi er en kombinasjon av konservatismens respekt for de nedarvede tradisjoner og sedvaner, samt ivaretagelse av de liberale rettsstatsverdier.

Kjerneverdier

Frihet

Alle mennesker har rett til frihet og trygghet. Disse frihetene skal både bestå av frihet fra forfølgelse, overformynderi og undertrykkelse, og av friheten til å forme sitt eget liv. Individet har også rett til å utfolde seg og delta i samfunnet. Dette for å berike samfunnet og den enkelte. Av dette følger det at mennesket har ytringsfrihet og eiendomsrett. Ytringsfrihet fordi den er grunnleggende for samfunnsutvikling og -deltakelse, eiendomsrett fordi den danner grunnlaget for et velfungerende samfunn gjennom retten til å høste fruktene av eget arbeid.

Unge Høyre anerkjenner at mennesket er feilbarlig. Likevel er valgfrihet i seg selv et gode. For at mennesker skal ha muligheten til å utvikle seg i tråd med egne overbevisninger, må de ha friheten til å ta valg som majoriteten mener er feil. Riktige valg for noen kan være gale valg for andre. Enkeltindividet skal fatte beslutninger som angår en selv, mens staten i minst mulig grad skal ta valg på vegne av innbyggerne. Derfor er organisasjonsfrihet og trosfrihet sentrale rettigheter for enkeltmennesket. Alle har rett til å tilhøre de retninger og trossamfunn de ønsker. Forutsetningen er at det ikke går på bekostning av andres individuelle rettigheter.

Et fritt samfunn er et åpent samfunn. Det er et grunnleggende fellesgode for det norske samfunnet at mennesker kan ferdes over landegrenser. Markedsøkonomien og demokratiet er gjensidig avhengige av hverandre, og skal alltid være førende for politiske beslutninger. Friheten til enkeltindividet skal ikke begrenses på bakgrunn av ens egenskaper. Samfunnet har et ansvar for å bekjempe kollektivismen og gruppetenkning. Da må ulike kulturer eksistere i samspill med hverandre.

Ansvar

Unge Høyre jobber for en politikk som fremmer personlig ansvar, selvhjelpenhet og sosialt medansvar. Det frie, selvhjulpne og selvstendige mennesket er best i stand til å ta ansvar for seg selv og andre. Dersom det offentlige overtar oppgaver som naturlig tilhører den enkelte, vil dette redusere menneskers ansvarsfølelse og personlige initiativ.

Alle mennesker skal ha friheten til å bestemme over sitt eget liv. Det krever at man påtar seg det personlige ansvaret som følger med. En skal ha frihet til å søke opplevelser, utforme egen velferd og stifte familie. Da må man ta ansvar for å skaffe egen inntekt, oppdra egne barn og vise omsorg for sine nærmeste.

Det overordnede ansvaret for de man har rundt seg tilhører ikke staten. Det sosiale ansvaret ligger først og fremst hos sivilsamfunnet og hos familie og venner. Uansett hvor stor og velfungerende velferdsstaten er, opphører ikke det sosiale ansvaret. Det er ikke alle mennesker som kan ta personlig ansvar eller som får nytte godt av det sosiale medansvaret i fellesskapene rundt seg. Staten har et ansvar for å være et sosialt sikkerhetsnett for dem som faller utenfor, slik at vi kan sikre alle mennesker en mulighet til et verdig livsopphold.

Unge Høyre mener alle har et ansvar for at våre etterkommere kan overta et samfunn med minst like gode muligheter som vi selv har. Disse mulighetene innebærer tilgang på naturressurser og et bærekraftig klima og miljø. Det betyr at bærekraftig utvikling bør stå sentralt ved alle politiske beslutninger.

Grenser for politikk

En omfattende stat vil begrense vår frihet til å ta egne valg og initiativ. En stat som er mektig nok til å gi innbyggerne alt de ønsker, er også mektig nok til å ta alt fra dem.

Enkeltmennesket skal, så langt det lar seg gjøre, ha friheten til å leve uten innblanding fra staten. Unge Høyre mener individ, familie og frivillighet skal bygge samfunnet nedenfra.

Det er umulig å forutse og planlegge fremtiden for enkeltindivider bedre enn individene selv, en altomfattende stat er dermed et dårlig styringsorgan. Forbud, påbud eller inngripende politiske vedtak, innskrenker enkeltindividets frihet og uansvarliggjør mennesket. Dette går mot våre liberale rettsverdier og vil resultere i en selvforsterkende og udemokratisk stat.

Unge Høyres liberalkonservative grunnlag setter grenser for hvor omfattende politiske vedtak skal være og sikrer enkeltmenneskets plass i samfunnet. Vi har en optimistisk tro på mennesket og dets evne til å ta egne valg.

Kapittel 2: Samfunnsinstitusjoner

Ethvert fungerende samfunn er avhengig av sterke institusjoner som vedvarer over tid. Det er et viktig konservativt prinsipp at større samfunnsomveltninger bør bygge på de institusjonene man allerede har, og som fungerer godt.

Unge Høyre mener staten i dag er for omfattende og bør reduseres. Innbyggerne skal ta ansvar for sine egne liv. Derfor bør de offentlige utgiftene reduseres og skattene senkes. Likevel skal man verne om statens grunnleggende kjerneoppgaver, som forsvar og rettsstat. Staten skal også sikre adgang til utdanning og helsehjelp, samt et sosialt sikkerhetsnett for dem som faller utenfor.

Styresett og maktfordelingsprinsipp

For stor maktkonsentrasjon gir større fare for maktmisbruk. Det er derfor viktig at makten som gis av innbyggerne til staten, spres på flere hender. Den bør være delt mellom en utøvende, en lovgivende og en dømmende myndighet. Det er også et viktig prinsipp at beslutninger tas nærmest mulig de personene det angår. Derfor bør man ha flere forvaltningsnivåer. I tillegg til at et politisk uavhengig statsoverhode er samlende, mener Unge Høyre at det konstitusjonelle monarkiet har fungert og fungerer godt. Derfor vil vi at Norge fremdeles skal være et konstitusjonelt monarki.

Unge Høyre vil:

- Beholde en maktfordeling mellom lovgivende, utøvende og dømmende myndigheter.
- At makt bør spres over flere forvaltningsnivåer enn staten.
- At Norge fremdeles skal være et konstitusjonelt monarki.

Rettsstaten

En effektiv og rettferdig rettsstat gjør det mulig å leve innenfor samfunnets rammer og samtidig være beskyttet fra storsamfunnet. Bare staten kan sørge for en slik overordnet beskyttelse, men rettsstaten skal være suveren og politisk uavhengig. Samtidig er det også et politisk ansvar å legge til rette for at rettsstaten og -vesenet fungerer effektivt og gir innbyggerne rettssikkerhet.

Unge Høyre vil:

- At Norge skal ha et uavhengig rettsvesen.
- At staten har et ansvar for å sikre innbyggerne rettssikkerhet.
- At staten gjennom samfunnskontrakten har voldsmonopol i samfunnet.

Velferdsstaten

Velferdsstaten er et unikt gode for innbyggerne, som blant annet sikrer adgang til utdanning og helsehjelp. Likevel er velferdsstaten under press på grunn av den demografiske utviklingen og voksende sosiale forpliktelser. Det bør være politikeres ansvar å sikre velferdsstatens bærekraft, nettopp for å sørge for at den også i fremtiden kan ta vare på de som faller utenfor samfunnet. For å sikre en bærekraftig velferdsstat i fremtiden er det viktig at vi også reformerer den for å senke kostnader. En forutsetning for at velgerne kan drive kontroll med det offentlige, er også at man har tilgang til informasjon om kvaliteten på tjenestene det offentlige tilbyr.

Norge har en av de friskeste befolkningene i verden, de mest sjenerøse sykelønnsordningene, og det høyeste sykefraværet. I et stabilt velferdssamfunn må økonomisk trygghet over en lengre sykdomsperiode garanteres. Dersom korttidsfraværet skal reduseres, må det koste mer for den enkelte. Etter karenstidene skal staten dekke alle kostnader ved sykefravær. Det bør ikke være mulig å få økonomisk kompensasjon ved sykefravær uten å kunne fremvise legeerklæring.

Unge Høyre vil:

- Sikre en velferdsstat som gir alle trygghet, sikkerhet, tilgang til utdanning, helsehjelp og et verdig minstenivå av levestandard.
- Reformere velferdsstatens bærekraft ved å reformere den og senke kostnadene.
- At bruk av offentlige velferdstjenester i hovedsak skal medføre en grad av egenfinansiering.

- La private aktører tilby velferdstjenester på lik linje med offentlige.
- At finansiering av offentlige velferdstjenester ikke bør avhenge av om tilbyderer er privat eller offentlig.
- At velferdsstaten skal bygge opp under arbeidslinjen.
- I størst mulig grad offentliggjøre og tilgjengeliggjøre informasjon om alle institusjoner som mottar statlig støtte, eksempelvis statistikk, ventelister og resultater på skoler og sykehus.
- Som hovedregel skal velferdsordninger være behovsprøvd.
- Redusere sykelønn til 80% og innføre tre karenisdager.

Markedsøkonomien

Uten en velfungerende markedsøkonomi kan man ikke ha et velfungerende demokrati.

Kapitalismen har tjent verden godt de siste 250 årene, og bør være utgangspunkt for all økonomisk politikk i fremtiden. I den grad politikere skal blande seg inn i økonomien bør det være for å korrigere markedssvikter eller sikre en friere konkurranse.

Vi får monopol når en aktør eier eller kontrollerer et marked. Uten reell konkurranse mellom flere selvstendige aktører vil ikke markedet fungere og varene og tjenestene til meg og deg blir dårligere. Derfor vil Unge Høyre føre en konkurransepolitikk som forhindrer monopoler og maktkonsentrasjon.

Unge Høyre vil:

- Redusere statens innblanding i privat næringsliv gjennom færre og lavere subsidier, skatter og reguleringer.
- At subsidier skal være midlertidige, fordi alle næringer må være lønnsomme over tid.
- Prioritere generelle næringspolitiske virkemidler som treffer bredt, fremfor særordninger for enkelte næringer eller bedrifter.
- Føre en konkurransepolitikk som forhindrer monopoler og maktkonsentrasjon.

Kapittel 3: Sivilsamfunnet

Sivile rettigheter

En viktig forutsetning for personlig trygghet er å vite at man har kontroll over eget liv. Trygghet er ikke noe som defineres av en offentlig institusjon, men av den enkelte selv. Trygghet er også å vite at du har mulighet til å tilpasse ditt eget liv etter de behov du og dine nærmeste har. Derfor skal staten i minst mulig grad blande seg inn i hver enkelt borgers i private anliggender.

Unge Høyre mener det frie, selvhjulpne og selvstendige mennesket er best i stand til å ta ansvar for seg selv og andre. Alle bør behandle andre med respekt, og reagere dersom noen krenker andre menneskers rettigheter. Dette er viktig for å bevare tilliten som eksisterer mellom mennesker i et demokratisk samfunn. Det betyr at hvert menneske er fritt til å reagere på eget initiativ, uten tvang fra fellesskapet.

Dobbelt statsborgerskap gir helt grunnleggende rettigheter til mange som bor i utlandet eller har gjeninnflyttet til Norge. Dette er gjerne mennesker som har studert og jobbet i utlandet, som er født i Norge, oppvokst i Norge og kaller Norge for sitt hjem. Unge Høyre mener derfor at et forbud mot dobbelt statsborgerskap er gammeldags, byråkratisk og urettferdig.

Unge Høyre vil:

- At mennesker har rett til liv, frihet og eiendom.
- At staten i ytterst få tilfeller skal kunne krenke individets eiendomsrett.
- Det bør være én myndighetsalder på 18 år, med svært få statlige aldersgrenser utover dette.
- At alle som er født av en norsk statsborger, også har rett til norsk statsborgerskap.
- Tillate dobbelt statsborgerskap.

Likeverd og inkludering

Alle som bor i Norge skal ha like muligheter til å bidra og delta i fellesskapet, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, seksuell orientering og funksjonsnedsettelse. Likestillingspolitikk skal ikke fremme resultatlikhet, men sikre at alle har samme rettigheter og plikter. Det er statens oppgave å sikre reelle like muligheter, men samtidig må ulikhet og den enkeltes livsvalg respekteres.

Statlige tiltak som gir fordeler eller favoriserer enkelte grupper bør også begrenses. Med en gang en gruppe får en fordel, gjør de det til fordel for noen andre. Det viktigste er at alle har akkurat de samme mulighetene til å bli det de ønsker, og da blir det feil å kvotere eller favorisere enkelte grupper.

Unge Høyre vil:

- At kvotering og statlige tiltak som gir fordeler eller favoriserer enkelte grupper bør begrenses.
- At statlige tiltak som gir fordeler eller favoriserer enkelte grupper bør begrenses.
- At kvotering ikke skal tillates.

Familien

Som mennesker har vi en naturlig tilhørighet og forankring i vår familie og i de frivillige fellesskap vi velger å inngå i. Selv om familiemønstre og samlivsformer er i stadig endring, mener Unge Høyre at familien utgjør samfunnets viktigste fellesskap, og at familien er en privat afære hvor politikken har sin klare begrensning. Det betyr likevel ikke at man skal åpne for flere juridiske familiekonstellasjoner, eller at foreldre skal kunne frasi seg plikter for barnet gjennom eksempelvis juridisk abort. At familier skal leve fritt fra offentlig innblanding, betyr ikke at det offentlige skal lage særskilte ordninger for alle typer samlivsformer.

Unge Høyre vil:

- At familier skal kunne organisere seg uten innblanding fra staten.
- Ikke tillate juridisk abort.

Religion

Unge Høyre mener at det skal være full religionsfrihet i Norge. Staten skal ikke bare akseptere religiøs mangfold, men også verne om enkeltmenneskets rett til åndelig og spirituell frihet.

Verdiene i Norge har gjennom flere hundre år blitt sterkt påvirket av det kristne verdigrunnlaget. Likevel skal ingen religion eller livssyn favoriseres av staten, og offentlige institusjoner skal behandle alle religioner og livssyn med en grunnleggende respekt. Det skal også være en fullstendig adskillelse mellom kirke og stat. Unge Høyre ser verdien av å bevare viktige kulturelle bygg og monumenter som i dag er underlagt kirken. Det skal fortsatt gis statlig økonomisk støtte til religiøse trossamfunn, men det skal som hovedregel stilles strengere krav på lik linje med andre organisasjoner såfremt religionsfriheten er ivaretatt. Staten skal ikke styre deres aktiviteter og utøvelse, såfremt disse ikke strider med norsk lov.

Unge Høyre vil:

- Sikre full religionsfrihet i Norge.
- At Norge skal være en sekulær stat, men at staten ikke skal være en aktiv pådriver for sekularisering.
- Ha en fullstendig adskillelse mellom kirke og stat.
- At det som hovedregel stilles like strenge krav til trossamfunn som til andre organisasjoner for statlig støtte såfremt religionsfriheten er ivaretatt.
- At offentlige tjenestemenn som representerer voldsmonopolet i utgangspunktet skal fremstå religionsnøytrale.

Mediene

Mediemangfold er avgjørende for å ivareta ytringsfrihet og kritisk opposisjon til makten i samfunnet. Det er viktig at vi har en godt organisert og fri presse som kan formidle bredden av samfunnsnyttig informasjon. Unge Høyre ser også verdien av å ha en statskanal som kan drive folkeopplysning som ikke nødvendigvis er økonomisk lønnsom for andre mediehus. Likevel er kringkastingsavgiften i dag en utdatert ordning, og bør erstattes av en løsning som tar hensyn til dagens og morgendagens teknologiske utvikling.

Unge Høyre vil:

- Beholde NRK som en statlig finansiert allmennkringkaster.
- Sikre et minimum av mediemangfold, men at pressen i hovedsak skal klare seg uten offentlig finansiering.
- Tillate politisk reklame i alle kanaler.

Kultur og frivillighet

Kulturlivet er en viktig premissleverandør for samfunnsdebatten og for samfunnets utvikling. Derfor er det viktig at kulturlivet er fritt og uavhengig av statlige føringer. Privat finansiert kultur er en viktig del av kulturtilbudet i Norge, og slik må det fortsette å være for å sikre kulturens uavhengighet.

Unge Høyre mener også at kultur har en egenverdi. Derfor bør staten sikre et minimum av rikt og mangfoldig kulturliv. Unge Høyre mener at staten har et ansvar for at kultur formidles i alle deler av landet, både gjennom støtte til store nasjonale kulturinstitusjoner, og til lokale og regionale kulturarenaer.

Organisasjonsfriheten er viktig i et demokrati, og organisasjonslivet fyller viktige funksjoner i samfunnet. Ideelle organisasjoner utfører viktige samfunnsoppgaver, noe som bidrar til å styrke innbyggernes evne og vilje til sosialt medansvar. Som det sivile samfunn for øvrig, må organisasjonslivet få leve i frihet fra offentlig inngrep.

Unge Høyre vil:

- Sikre at kulturlivet er fritt, mangfoldig og uavhengig.
- Likebehandle offentlige, private og ideelle aktører.
- At all støtte til frivillige organisasjoner skal gjøres gjennom generelle ordninger, ikke særskilte bevilgninger.
- At kulturlivet skal være mest mulig avhengig og fritt, og ikke påvirkes av politikernes egne preferanser.

Kapittel 4: Liv, helse og bioteknologi

Abort

Det er flere prinsipielle spørsmål knyttet til abort. Kvinnens selvbestemmelsesrett, hensyn til fosteret og hensyn til samfunnsutviklingen. Unge Høyre mener at kvinners rett til selvbestemt abort er et ufravikelig prinsipp. Dagens abortlov gir kvinner rett til selvbestemt abort til og med tolvte svangerskapsuke. Unge Høyre mener at dagens abortlov fungerer godt, og at man derfor bør beholde den slik den er i dag.

Unge Høyre vil:

- At kvinner skal ha rett til selvbestemt abort.
- At man bør beholde dagens kriterier for senabort.

Aktiv dødshjelp

Aktiv dødshjelp i særskilte tilfeller burde tillates ved nøye vurderinger. Unge Høyre mener at enkeltmenneskets rett til å bestemme over eget liv settes høyest. En verdig avslutning på livet, er noe et hvert menneske bør ha muligheten til.

Unge Høyre vil:

- Tillate aktiv dødshjelp.

Genterapi

Genterapi gir nye muligheter for å forhindre alvorlige sykdommer. Det er likevel etiske spørsmål knyttet til hvor langt man skal gå i å endre genetikk. Genterapi for menneskers kjønnsceller bør være begrenset til endringer som forhindrer alvorlige og arvelige sykdommer, mens genterapi for planter og dyr er mindre etisk problematisk. Unge Høyre mener det er sunt å ha en forsiktig tilnærming til bruk og eksperimentering, før man kjenner bedre til omfang og ringvirkninger.

Unge Høyre vil:

- At man skal være ekstra forsiktig med å gjøre genetiske endringer i arvematerialet.
- At genterapi for kjønnsceller og tidlige embryoer for å forhindre alvorlige og arvelige sykdommer bør være tillatt.
- At genterapi anvendt på dyr og planter bør tillates i større grad enn på mennesker.

Fosterdiagnostikk

Muligheten til å ta reelle opplyste valg, avhenger av informasjonen man har tilgjengelig. I dag kan gravide kvinner benytte seg av en rekke tester som gir dem informasjon om fosterets genetiske egenskaper. Denne informasjonen bør det i større grad være mulig å få tilgang til, også i Norge. Unge Høyre ønsker likevel ikke en utvikling hvor man kan sortere bort barn på bakgrunn av trivielle egenskaper. Informasjonen man kan få tilgjengelig om fosteret, bør derfor begrenses til informasjon som har alvorlige konsekvenser for barnets livskvalitet.

Unge Høyre vil:

- At foreldre skal ha mulighet, men ikke rett, til å innhente informasjon om egenskaper ved fosteret som kan ha alvorlige konsekvenser for dets livskvalitet, også innenfor grensen for selvbestemt abort.

Assistert befruktning

Assistert befruktning gir og har gitt muligheter til mennesker som er ufrivillig barnløse. Unge Høyre mener at man skal være åpne for teknologi som kan gjøre menneskers liv bedre. Eggdonasjon vil gi nye muligheter til par som i dag ikke kan få barn, og bør derfor tillates.

Unge Høyre mener den enkelte selv bør ha frihet til og ansvar for å gjøre gode livsvalg for seg og sin familie. Det må være rom for ulike samlivs- og familieformer, hvor også enslige som ønsker å få barn burde få muligheten til det. Én person kan gi like mye kjærlighet til sitt barn som det to

foreldre kan gjøre. Unge Høyre ønsker derfor å tillate assistert befruktning for enslige.

Surrogati kan gi barnløse mulighet til å få barn. Blant dem som velger å benytte seg av surrogati finner man heterofile par med fertilitetsproblemer, homofile par og enslige. I andre land bærer kvinner i en sårbar situasjon frem barn mot betydelige pengesummer som kan forbedre deres livskvalitet betraktelig. Dermed er det vanskelig å skulle si at valget reelt sett har vært frivillig for kvinnen. Altruistisk surrogati vil derimot ikke ha den samme etiske problemstillingen, fordi valget om å være surrogat ikke vil styres av økonomiske insentiver.

Unge Høyre vil:

- Tillate sæd- og eggdonasjon.
- At assistert befruktning skal forutsette at man er to omsorgspersoner sammen om barnet.
- Tillate assistert befruktning for enslige.
- At anonymisert donasjon av kjønnseller fremdeles skal være forbudt.
- Begrense antall kjønnseller en donor kan donere, slik at en donor kun kan donere kjønnseller til én familie.
- At donasjon av kjønnseller skal skje uten økonomisk kompensasjon.
- At foreldre som har benyttet seg av sæd- eller eggdonasjon har plikt til å opplyse barnet om dette innen fylte 16 år.
- At barn som er født etter assistert befruktning ved hjelp av sæd- eller eggdonasjon skal ha rett til å få opplysninger om donors identitet ved fylte 16 år.
- Tillate altruistisk surrogati.

Industrialisert gen- og bioteknologi

Industrialisert bruk av gen- og bioteknologi medfører store muligheter, men reiser også noen problemstillinger. I fremtiden kan matmangel være et økende problem, og vår generasjon har et etisk ansvar for å begrense disse utfordringene. Samtidig må man være bevisst på at dette også kan ha konsekvenser for både mennesker og økosystem i fremtiden.

Unge Høyre vil:

- Åpne for mer forskning og bruk av genredigering i matproduksjon, innenfor forsvarlige rammer.
- At lovgivningen knyttet til forskning på, og bruk av, gen- og bioteknologi bør være mer liberal for industriell bruk enn lovgivning knyttet til menneskerelatert bruk.

Kapittel 5: Justis

Retten til liv

Retten til liv er grunnleggende. Unge Høyre mener at menneskelivet har en ukrenkelig egenverdi og at enhver har rett til beskyttelse mot å bli fratatt livet. Ingen skal utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende straff. Unge Høyre mener derfor at dødsstraff og tortur fremdeles skal være forbudt. Det er også en erkjennelse av at det kan fattes gale avgjørelser selv i et velfungerende rettssystem, og man skal ha mulighet til å etterprøve disse.

Unge Høyre vil:

- Fremdeles forby tortur.
- Fremdeles forby dødsstraff.

Individets rettsvern

For å verne menneskenes liv, frihet, helse og eiendom, må fellesskapet ha et effektivt politi og rettsvesen. Politi og rettsvesen må imidlertid behandle mennesker på en verdig måte. Unge Høyre ønsker at forholdene i fengsel bør ligne samfunnet for øvrig så langt det er forsvarlig. Dette er blant annet på bakgrunn av at innsatte skal rehabiliteres. Hovedmålet for soning skal være rehabilitering. Derfor ønsker Unge Høyre å beholde forvaringsordningen og ikke dømme noen til fengsel på livstid. Når man som hovedmål skal rehabilitere, kan man ikke samtidig dømme mennesker til fengsel på livstid. De som soner i norske fengsel og kommer tilbake til samfunnet etter endt soning opplever overgangen som enklere. Samtidig ønsker Unge Høyre å sikre et høyere straffnivå for gjentatt kriminalitet enn førstegangskriminalitet.

Unge Høyre vil:

- At det skal være en grense for hvor lenge man kan holdes i varetekt uten rettskraftig dom.
- Sikre at alle har mulighet til å ha et godt rettsvern gjennom ordninger som fri rettshjelp.
- At rehabilitering er hovedmålet for soning.
- At innsatte som skal tilbake til det norske samfunnet får sone under forhold som ligner mest mulig på samfunnet utenfor fengsel.
- Beholde forvaringsordningen og ikke dømme noen til fengsel på livstid.
- Sikre et høyere straffnivå for gjentatt kriminalitet enn førstegangskriminalitet.

Ytringsfrihet

Ytringsfriheten er en grunnleggende rettighet i vårt liberale demokrati. Det har en egenverdi å kunne si, mene og uttrykke hva man vil. Gjennom meningsbrytning og offentlig debatt utstyres velgerne med den kunnskapen som er nødvendig for å kunne foreta opplyste og rasjonelle valg. Unge Høyre mener at ytringsfriheten skal være absolutt. Alle mennesker har imidlertid et ansvar for å sikre ytringsfriheten legitimitet. Unge Høyre mener også at man aldri skal straffe noens tanker, holdninger eller meninger. Derfor skal ikke diskriminerende holdninger være straffeskjerpene.

Unge Høyre vil:

- Verne om ytringsfriheten som en viktig demokratisk institusjon.
- Oppheve rasismeparagrafen.
- Beholde diskrimineringsparagrafen.
- Beholde lovgivningen om skjerpene forhold ved hatkriminalitet.

Formynderstaten

Alle har rett til å bestemme over eget liv, og det innebærer også en rett til å ta dårlige valg. Inngripen av myndighetene som ikke er nødvendig for å opprettholde samfunnsordenen, bør ikke gjennomføres. Unge Høyre vil derfor gjennomføre en frihetsreform der politikerne fjerner unødvendige forbud. En forutsetning for et samfunn med færre forbud er at man har god tilgang til produktinformasjon. Samtidig ønsker Unge Høyre å oppheve det statlige spillmonopolet, for å slippe flere aktører til.

Unge Høyre vil:

- At butikkene selv skal få bestemme egne åpningstider.
- Kraftig liberalisere lovgivningen for salg og konsum av alkohol og tobakk, men beholde dagens røykelov.
- Legalisere organisert pengespill.
- Tillate all reklame for lovlige produkter og tjenester.
- At politikere hverken skal styre hvilke idretter som er tillatt, eller fastsette hvilke regler som skal gjelde i hver enkelt idrett.
- At staten ikke skal forby kjøp og salg av sex.
- Stille strenge krav til produktinformasjon.
- Oppheve det statlige spillmonopolet.

Rus

Mange mennesker har en relasjon til rus som er skadelig både for dem selv og de rundt dem. Det er et politisk ansvar å jobbe for at disse får en bedre hverdag. Når myndighetene bestemmer seg for å forby og jobbe mot enkelte rusmidler, burde det tas hensyn til hvor skadelige disse midlene er. Derfor bør rusmidlets skadepotensial være proporsjonalt til myndighetenes innsats for å motarbeide det.

Unge Høyre er for et offentlig sikkerhetsnett og vi vil ha et system som hjelper mennesker dersom noe skulle gå galt. Samtidig er det viktig at tilbud finnes før mennesker faller utenfor. Derfor bør ruspolitikken styres etter prinsippet om skadereduksjon og opplysning – ikke straff.

Som konservative er det viktig å ta utgangspunktet i det samfunnet man har, og ikke det samfunnet man skulle ønske seg. Gjennom alle tider har det vært etterspørsel etter ulike typer rusmidler, og det er noe politikere ikke kan forhindre. Forbudspolitikken gjør i tillegg at det ikke finnes noen kontroll med innholdet i de ulovlige rusmidlene som omsettes. I tillegg må personer som vil benytte seg av andre rusmidler enn alkohol, oppsøke kriminelle miljøer. Derfor ønsker Unge Høyre å legalisere lettere narkotiske stoffer, men regulere de strengt. Slik kan man både gi rusmisbrukere en verdigere hverdag, sørge for tryggere omgang med rusmidler, få kontroll på et stadig voksende problem og bryte ned globale narkotikakarteller.

Unge Høyre vil:

- At de minst farlige rusmidlene skal være lettest tilgjengelig, og motsatt, såfremt de er lovlige.
- Ikke straffe bruk og besittelse av narkotika.
- Legalisere og strengt regulere lettere narkotiske stoffer.

Frihet fra overvåkning

Teknologisk utvikling medfører stadig nye trusler for enkeltmenneskers personvern. En viktig oppgave for en liberal rettsstat er å beskytte enkeltmennesker og minoriteter mot overgrep og vilkårlig behandling. I tillegg vil ikke Unge Høyre ha et samfunn basert på frykt for myndighetene. Retten til privatliv og personvern må sikres i alle deler av samfunnet. Dette skal alltid vektes tungt ved bruk av etterforskningsmetoder, og det skal legges klare føringer til grunn ved bruk av overvåkning. Mennesker er uskyldige inntil det motsatte er bevist, og hvis staten krenker personvernet, begrenses rettssikkerheten i et liberalt demokrati.

Statens viktigste oppgave å beskytte innbyggerne fra indre og ytre fiender. Her kommer ofte personvern og trygghet som to motpoler i spørsmålet om hvor mye vi skal tillate at myndighetene overvåker innbyggerne. Unge Høyre mener det er viktig at sikkerhet ivaretas, men ikke på bekostning av menneskers rett til privatliv.

Unge Høyre vil:

- At hver enkelt person skal eie sine egne personopplysninger.
- At man skal være svært restriktiv i bruken av all overvåkning og innhenting av informasjon.
- At staten ikke skal ha anledning til å lagre eller benytte overskuddsinformasjon.
- At private aktører skal opplyse om hvilke data og informasjon de samler inn fra en forbruker.

- At Norge gjennom internasjonale fora skal jobbe for strengere regulering av videresalg av data.
- At innbyggere skal ha mulighet til å få innsyn i all informasjon staten har lagret om dem, og hvem som benytter seg av den.
- Sikre at det alltid føres tilstrekkelig tilsyn med statens overvåkningsorganer.

Kapittel 6: Økonomi og internasjonalt ansvar

Verden er preget av internasjonal integrasjon. Veien fra én side av jorden til en annen har aldri vært kortere, uavhengig av om det er mennesker, varer eller ideer som skal krysse landegrensene. Markedet har fungert som et bindeledd mellom personer, byer, land og verdensdeler.

Gjennom frivillig omsetning av varer og tjenester skapes verdier og muligheter for samfunnet, men også forpliktelser og ansvar. Når enkeltmennesker handler med hverandre, vil de kunne omstille seg raskere enn stater og institusjoner. Unge Høyre mener markedet fungerer best når beslutninger fattes nært de det angår, og ønsker derfor at staten i minst mulig grad skal gripe inn i markedet. Unge Høyre vil arbeide for et friere marked hvor statens rolle er å kontrollere at aktørene møtes med like vilkår og muligheter.

Handel

Det historisk beste virkemiddelet mot fattigdom har vært handel mellom land og mennesker. Norges beste bistandspolitikk er derfor at flest mulig får mulighet til å kjøpe og selge varer. Unge Høyre ønsker å senke tollbarrierer og fjerne handelsrestriksjoner. Målet er både å skape økonomisk vekst i Norge og å sikre flere mennesker mulighet til å lykkes på egen hånd.

Unge Høyre vil:

- At alle land og handelsunioner skal senke og på sikt fjerne tollmurer og handelsbarrierer.
- At man skal starte med de fattigste landene i verden når man innfører frihandel.
- Fjerne konkurransevridende eksporttilskudd.
- Arbeide for flere bi-, multi- og unilaterale frihandelsavtaler.

Næringspolitikk

Nettopp fordi beslutninger bør tas så nært de det angår som mulig, bør markedene være frie for statlig innblanding. Staten har en plikt til å forvalte fellesskapets ressurser så effektivt som mulig, og statlige monopoler, kvoter og andre markedsvidende inngrep forhindrer dette. Monopoler og statlig innblanding svekker forbrukernes muligheter og tjener produsentene. Derimot vil det frie markedet i stor grad favorisere forbrukeren.

Unge Høyre vil:

- Avskaffe statlige monopoler som ikke er naturlige monopoler.
- Selge staten ut av selskaper som det ikke er av særskilt strategisk interesse å eie.
- At staten i minst mulig grad skal regulere hvordan Oljefondet forvalter egne verdier.
- At staten i størst mulig grad benytter anbudsprosesser for å oppfordre til konkurranse i markedet.
- Konkurransetsette større deler av statens oppgaver.
- At staten ikke skal forby profitt fra privateide selskaper.
- Avskaffe statlige kvoter, med unntak av kvoter som hindrer overforbruk av naturkapital og som begrenser negative eksternaliteter.

Skatt

Skatt er et av statens fremste virkemidler for å finansiere velferdstjenester og drive sosial utjevning. Likevel er skatt også et av de mest inngripende virkemidlene staten har til rådighet. Det skal derfor brukes med stor varsomhet. Det er også et selvstendig mål å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket for å gi mer makt til enkeltmennesker. Det er prinsipielt viktig hva man bestemmer seg for å skattlegge. Inntekt og gevinst medfører betalingsevne, som gjør at man kan skattlegge det. Eiendom, kapital eller andre fysiske objekter, derimot, gir ikke i seg selv inntekt, og bør derfor ikke skattlegges.

Unge Høyre vil:

- Kraftig redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket.
- Bruke skattesystemet til å oppfordre til arbeid.
- At eierskap av enten eiendom, kapital eller andre fysiske objekter ikke skal medføre skattelegging.

- Sørge for at bedrifter som har inntekter i Norge, også betaler skatt i Norge.
- Fjerne kommunenes mulighet til å innkreve eiendomsskatt.

Internasjonalt samarbeid

Vårt ansvar for medmennesker slutter ikke ved Norges landegrenser. Det er viktig å støtte opp under internasjonalt samarbeid for å bidra til en mer stabil verden med mindre krig og konflikt, og mer utvikling og samhandling på tvers av grensene. Unge Høyre mener at Norge bør være en pådriver for bi- og multilateralt samarbeid og sterke sivilsamfunnsorganisasjoner.

Det europeiske integrasjonsprosjektet har sikret frihandel, stabilitet, fred og fremgang i Europa i over 60 år. Selv om Norge ikke er medlem av EU, er vi likevel tilknyttet EU gjennom EØS-avtalen. Som medlem av EU ville Norge fått større innflytelse på EUs beslutninger. Unge Høyre mener Norge skal søke norsk EU-medlemskap.

Unge Høyre vil:

- At Norge skal fortsette å støtte opp under internasjonalt samarbeid som sikrer fred, stabilitet og utvikling.
- At Norge skal bli medlem av EU.
- Være restriktiv i bruken av boikott som et utenrikspolitisk virkemiddel.

Menneskerettigheter og utvikling

Unge Høyre mener at de beste samfunnene skapes av frie mennesker som jobber sammen i fellesskap. Forutsetningen for vår frihet, er at vi har grunnleggende rettigheter. Ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, vern mot vilkårlig maktmisbruk og eiendomsrett er eksempler på rettigheter som er universelle for alle mennesker.

Noen grupper opplever dessverre systematisk forskjellsbehandling og har i praksis ikke de samme grunnleggende rettighetene eller muligheten til å delta i samfunnslivet på lik linje med andre. Vi mener at arbeidet for demokrati, likestilling, minoriteters rettigheter og retten til å elske den man vil bør være en særlig viktig del av Norges internasjonale arbeid.

Unge Høyre vil:

- At Norge skal være en pådriver for menneskerettighetsarbeid i verden og stille krav om fremgang i land vi samarbeider med.
- Se utviklingspolitikk, utenrikspolitikk og sikkerhetspolitikk i sammenheng.
- Først og fremst måle bistandsinnsatsen etter oppnådde resultater, ikke antall bevilgede kroner.
- Ha mer åpenhet om resultatene bistandsmidlene oppnår.

Migrasjon

Vi lever i en verden der det er lettere å bevege seg enn noen gang. Likevel er det mange politiske krefter som jobber for isolasjon og innskrenking av menneskers mulighet til å ferdes fritt. Unge Høyre mener det er et grunnleggende gode at mennesker kan bevege seg på tvers av landegrenser. Både enkeltmennesker og samfunnet som helhet tjener på kulturutveksling mellom ulike folkeslag og nasjonaliteter. Det internasjonale samfunnet skal ta felles ansvar for mennesker på flukt. Uten et sterkt samarbeid på tvers av landegrensene blir utfordringene større. Samtidig mener Unge Høyre at hjelp først bør skje i nærområdene.

Unge Høyre vil:

- At det er grunnleggende positivt at mennesker kan bevege seg på tvers av landegrenser.
- At Norge har et ansvar for å hjelpe mennesker på flukt.
- At det internasjonale samfunnet skal ta felles ansvar for mennesker på flukt.
- Støtte prinsippet om at hjelp først bør skje i nærområdene.

Sikkerhetspolitikk

Enhver stat skal kunne beskytte innbyggerne mot ytre fiender. Norges forsvar skal bygges på forsvarsfaglige beslutninger, ikke politiske kompromisser og distriktspolitiske hensyn. Det er statens ansvar å sikre et robust og langsiktig forsvar, men det er et felles ansvar å sikre at forsvaret har tilgang på menneskelige ressurser, både i fredstid og i krigstid. Den allmenne verneplikten bør derfor videreføres.

Norge skal fortsatt være en sterk internasjonal alliansepartner som på det forsvars- og sikkerhetspolitiske plan er med på å sikre fred, trygghet og stabilitet. Norge skal bidra i internasjonale operasjoner hvor det er grove overgrep mot sivilbefolkningen.

Unge Høyre vil:

- Sikre et forsvar som er i stand til å beskytte sine egne innbyggere.
- At politikere skal få mindre innflytelse i forsvarets faglige beslutninger.
- Beholde en allmenn verneplikt.
- Støtte opp under våre sikkerhetspolitiske samarbeid, særlig med våre nærmeste allierte.
- Bidra med militær bistand i internasjonale konflikter, spesielt der det blir begått grove menneskerettighetsbrudd mot sivilbefolkningen.
- At Forsvaret samarbeider med øvrige sikkerhetsmyndigheter, og at Forsvaret kun ved ekstraordinære tilfeller kan settes inn mot egen befolkning.

Forvalteransvaret

Unge Høyre mener at alle har et ansvar for at våre etterkommere kan overta et samfunn i minst like god stand som det vi selv overtok. Vår generasjon må kutte i utslipp av klimagasser for å bøde på en av vår tids største utfordringer. For Unge Høyre er det likevel viktig at klimakuttene skjer samtidig med en stabil, økonomisk vekst.

Unge Høyre ønsker å bruke markedskreftene for å løse klimaproblemene gjennom å legge om skatte- og avgiftssystemet. Dette må kombineres med bedre utnyttelse av ressursene og "føre-var"-prinsippet.

For å best løse klimautfordringene er vi avhengig av fornybare energikilder. Norge har stor tilgang på fornybar energi, men vi løser ikke klimautfordringene alene. Derfor ønsker Unge Høyre at Norge bør ta et større ansvar for å sikre Europas tilgang på fornybare energikilder.

Unge Høyre vil:

- Kutte klimagassutslipp uten at det går på bekostning av økonomisk vekst.
- Skattlegge klima- og miljøskadelig forbruk hardere.
- Systematisk arbeide for beskyttelsen av truede dyre- og plantearter.
- Være varsomme med irreversible naturinngrep.
- At Norge bør ta et større ansvar for å sikre Europas tilgang på fornybare kraftkilder.
- At rådgivetskrenking av privat eiendom skal utløse erstatningsplikt.